כא: כל שעה פרק שני פסחים

רבי יהודה אומר כותח וכל מיני כותח. תוי״ט כפס ר״ת דר״ר אחי כנ״ה ואסר בכותח משום דסס בעליו עליו ויוצעים שהוא כותח של פלוגי ויסברו שמכרו בפסח ע״י נכרי אי נמי יסברו שנפסח מכרו ישראל לנכרי ולכן אוסר ר׳ יהודה למכור כותח לנכרי וא״ש אף לר״ת דמפרש נריש אלו עוברים (לקמן מב.) דמומר להסהות כותח בפסח:

חרבו קודם זמנו מותר בהנאה **אף לאחר** זמנו. וכגון שנפסל מלאכול לכלב דבענין אחר לא הוי שרי דומיא דפת שעיפסה כפ״ק (דף טו:) **עבר** זמנו **אסור בהנאה פשיטא.** רש״י ל״ג פשיטא דהא רבי יוסי הגלילי פליג ושרי אמן בהנאה כל שבעה ואין לפרש פשיטא דאסור בהנאה מדיוקא דרישא [9]דדרך התנא בכמה מקומות לכפול את דבריו ועוד דלא משני שפיר ונראה דפריך פשיטא משום דתנא כפ״ק (דף יח:) דשורפין חמץ אלמא אסור בהנאה דלר׳ יוסי הגלילי א״ל לשורפו אלא ירינו לפני כלבו או יטמכנו לנכרי:

בהדי דקשריף ליה ליתהני מיניה. משום דלר׳ יהודה דאמר חמץ בשריפה אסרו מותר דמנינ כפ׳ נתרא דתמורה (ד׳ לד.)[10] כל הנשרפין אסרן מותר וקס״ל בהדי דקשריף ליה ליתהני מיניה אבל לרבנן דאין מלותו בשריפה והוי מן הנקברים דאמרינן בפרק נתרא דתמורה אסרן אסור ופשיטא לדידהו דבהדי דקשריף ליה אסור ליהנות ממנו:

כל מקום שנאמר **לא יאכל.** וא״ת יהא נהנה ממנו בפסח בכרת דהא כתיב כי כל אוכל חמץ ונכרתה וכי תימא אין הכי נמי א״כ לקמן (דף כג:) דבעי מאי אוכל בין חזקיה לר׳ אבהו ליטא דאוכל ביומיהו הא ואור״י דלא יאכל ולא תאכל יליפינן מלא תאכלו אבל כי כל אוכל לא יליפינן מלא תאכלו:

ליכתוב רחמנא תתנה ואכלה ומכור. משמע דאי הוי כתב הכי לא הוה דרשינן אלא כר״מ וכן בחיזקו נשך (כ״מ פא.) גבי נשך ותרבית והא דאמרי׳ בקדושין (ד׳ לב:) ורבנן אי ס״ד כרבי יוסי הגלילי ליכתוב רחמנא מפני שיבה תקום והדרת תקום והדרת פני זקן היינו משום לשון והדרת לא שייך אמפני ולשון פני לא שייך אתקום והכך קראי דאין להן הכרעה שאת מרוב מחר משוקדים וקס (יומא ד׳ נב.) אין עניגם לכאן דהתם אלי קאי אדלעיל או אלמחת אבל הכא תרוייהו לא אלי קיימי אגר לחודיה או אנכרי לחודיה וכפ״ב דזבחים (ד׳ כד.) פליגי תנאי גבי ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן איכא דמוקי אצבעו אלקיחה ולא אנתינה משום דפשטיה דקרא קאי אלקיחה דלפניו ואיכא דמוקי לה אנתינה דלאחריו ולא אלקיחה משום דמשכחת בדוכתא אחרינא ולקחת מדם הפר ונתת על קרנות המזבח באצבעך דקאי אצבע אנתינה ואיכא דמוקי לה אתרוייהו משום דמשמע ליה אלקיחה כפשטא דקרא ואנתינה נמי כדמוכח בקרא אחרינא[11]):

בשלמא לרבי מאיר. תימה לר״מ נמי יקשה דהא אינטריך לאקדומי אנתינה דגר ותי׳ ר״י דודאי אי לא הוה כתב קרא כל עיקר הוה ידעינן מסברא לאקדומי אבל השתא דכתב נתינה תתנה ואכלה ומכור אי לא הוה כתב אי ה״א דאתא למידרש שאין נריך להקדים ונריך ליכתב נמי גר ונכרי דאי לא הוה כתב אלא גר הוה אמינא דאתא למעוטי נתינה דנכרי ואי הוה כתוב נכרי לחודיה הוה אמינא דאתא למעוטי מכירה דגר:

אותו

ר׳ יהודה בן בתירא אומר כותח וכל מיני כותח אסור למכור שלשים יום קודם לפסח: ומותר בהנאה: פשיטא לא צריכא שחרבו קודם זמנו וקמ״ל כדרבא [8] דאמר רבא [9]חרבו קודם זמנו מותר בהנאה אפילו לאחר זמנו: עבר זמנו אסור בהנאתו: פשיטא [2]לא צריכא לשעות דרבנן [3]דאמר רב גידל אמר רב חייא בר יוסף א״ר יוחנן [4]המקדש משש שעות ולמעלה אפילו בחיטי קורדניתא אין חוששין לקדושין: ולא יסיק בו תנור וכירים: פשיטא לא צריכא [5] לר׳ יהודה דאמר אין ביעור חמץ אלא שריפה סלקא דעתך אמינא הואיל ואמר ר׳ יהודה מצותו בשריפה בהדי דקא שריף ליה [6]ליתהני מיניה קמ״ל: אמר חזקיה [7]מנין לחמץ בפסח שאסור בהנאה שנאמר [1]לא יאכל חמץ לא יהא בו היתר אכילה טעמא דכתב רחמנא לא יאכל חמץ הא לא כתב לא יאכל הוה אמינא איסור אכילה משמע איסור הנאה לא משמע ופליגא דר׳ אבהו [10]דא״ר אבהו [11]כל מקום שנאמר לא יאכל לא תאכל לא תאכלו אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה [12](משמע) עד שיפרט לך הכתוב כדרך שפרט לך בנבילה [13]דתניא [2]לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכור לנכרי וגו׳ אין לי אלא לגר בנתינה ולנכרי במכירה לגר במכירה מנין ת״ל לגר אשר בשעריך תתננה או מכור לנכרי בנתינה מנין תלמוד לומר תתננה ואכלה או מכר לנכרי נמצאת אומר אחד גר ואחד נכרי בין במכירה בין בנתינה דברי ר׳ מאיר [14]ר׳ יהודה אומר [15]דברים ככתבן לגר בנתינה ולנכרי במכירה מאי טעמא דרבי יהודה אי סלקא דעתך כדאמר ר׳ מאיר ליכתוב רחמנא לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה ומכור או למה לי שמע מינה לדברים ככתבן ור׳ מאיר או להקדים נתינה דגר למכירה דנכרי ורבי יהודה הא לא [16]צריך קרא כיון דגר אתה מצווה להחיותו ונכרי אי אתה מצווה להחיותו לא צריך קרא סברא הוא בשלמא לר׳ מאיר דאמר אחד גר ואחד נכרי בין במכירה בין בנתינה מדאיצטריך קרא למישרא נבילה בהנאה הא כל איסורין שבתורה אסורין בין באכילה בין בהנאה אלא לרבי יהודה דאמר לדברים ככתבן הוא דאתא הא כל איסורים שבתורה מנא ליה דאסורין בהנאה נפקא ליה [3]מלבלב תשליכון אותו

לגר אבהו אלינא דרבי יהודה מנא ליה דילמא האי פרט דנבלה לאו למשרייה בהנאה אתא דלא אינטריך אלא להחמיר ולומר דלנכרי במכירה ולגר בנתינה דאי לא כתביה הוה אמינא כל הנאות מותרות בה: **נפקא ליה.** מדכתב בטרפה לא תאכלו ומיעט בה לבלב תשליכון אותו

אותו

ולהכי אתא לו למשמע הכי לגר אשר בשעריך תתננה, והוא עיקר מלוה, אי אם אין גר מוכרה לעובד כוכבים [שם].

מהאי קרא נפקא ליה. ובשר בשדה טרפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותו.

עין משפט נר מצוה

ג א מיי׳ פ״ג מהל׳ חמץ ומצה הלכה יא סמג עשה עט טור ש״ע או״ח סי׳ תמה ס״ג וסי׳ תמג סעיף ט:
ד ב מיי׳ פ״א מה׳ שס הל׳ ט סמג שס עשה עט טור ש״ע יו״ד סי׳ תמג סעיף ח:
ג (מיי׳ פ״ה מהל׳ איסורי הל׳ א טור ש״ע יו״ד סי׳ מה סעי׳ כח):
ה ד מיי׳ פ״ג מהל׳ חמץ ומצה הלכה כ:
ו ה מיי׳ פ״ט מהלכות מאכלות אסורות הל׳ טו סמג לאוין קלט:
ז ו מיי׳ פ״י מהל׳ ע״ז הלכה ד וסה״ג מהל׳ זביחה ומתנה הל׳ יא):

תורה אור השלם

1. וְיָאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם זָכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים כִּי בְחֹזֶק יָד הוֹצִיא יְיָ אֶתְכֶם מִזֶּה וְלֹא יֵאָכֵל חָמֵץ:
שמות יג ג
2. לא תאכלו כל נבלה לַגֵּר אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ תִּתְּנֶנָּה וַאֲכָלָהּ או מָכֹר לְנָכְרִי כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ:
דברים יד כא
3. וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ לַכֶּלֶב תַּשְׁלִכוּן אֹתוֹ: שמות כב ל

רבינו חננאל

ר׳ יהודה בן בתירא אומר כותח וכל מיני כותח אסור למכור שלשים יום קודם לפסח. והלכתא כסתמא דמתני׳. ואם חרבו לפני זמנו, מותר בהנאתו אפילו לאחר זמן איסורו. עבר זמנו אסור בהנאתו. אוקימנא בזמן איסורו משש שעות ולמעלה. תנן סתמא כרב המקדש משש שעות ולמעלה בחיטים שניתן בהם מים אפילו בחיטי קורדניתא שהן חזקות ולא מתמצי הייא. אין חוששין לקדושין. אמר חזקיה מנין לחמץ בפסח שאסור בהנאה שנאמר לא יאכל חמץ לא יהא בו היתר אכילה. ומתוך דבריו שמענו דכל איסורין דלא כתיב בהו לא יאכל מותרים בהנאה. ופליגא דר׳ אבהו, דאמר כל היכא דכתיב לא יאכל לא תאכל לא תאכלו. אסור בין באכילה בין בהנאה, עד שיפרט לך הכתוב כדרך שפרט בנבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה. וחלקו במקרא הזה, ר׳ מאיר אומר אחד גר ואחד גוי בין במכירה בין בנתינה, ר׳ יהודה אומר דברים ככתבן, כלומר כדכתיב קרא לגר במתנה ולגוי במכירה. ואמרינן בשלמא לר׳ מאיר דאמר הגוי והגר דינם אחד הוא התורה התירה לך, אמרינן מדאצטריך קרא למישרא נבלה בהנאה, מכלל דשאר איסורין שבתורה אסורין אפילו בהנאה, אלא לר׳ יהודה דאמר דברים ככתבן, כלומר לא איצטריך קרא אלא למיסר בתנה דגוי ומכירה דגר לגופיה הוא דאתא, שאר אסורין שבתורה מנא ליה דאסורין בהנאה. ואמרינן

מסורת הש״ס

ו) לעיל ז:, ב) קדושין ט: [ע״ש] כ״ק מה. [ע״ש], ג) [ל״ל בתמצא וכן איתא בכ״ק מה.], ד) ע״ז כ., ה) שם [לקמן כב:], ו) [ועי׳ כתוס׳ שבועות כב: ד״ה אינעית אימא], ז) יבמות, ח) [לקמן מז:], ט) [וע״ע תוס׳ שם: נה: ד״ה מה, ע״ז כ. מולין קיד:].

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ בדרבה דאמר רבה חרבו קודם זמנו: (ב) שם לא נרכוש אלא לר׳ יהודה: (ג) רש״י ד״ה ה״ג עבר זמנו וכו׳ דרבנן ולא נרסינן כל״ל:

גליון הש״ס

גמ׳ ליתהני מיניה קמ״ל. עי׳ לעיל דף ה׳ ע״א תד״ה ואומר: תוס׳ עבר זמנו וכו׳ דרך התנא. עי׳ עיר״ן ג׳ ע״ב תד״ה ולישרוף עליה, ועיין לקמן ל״ה ע״ב וע״ש:

מוסף רש״י

כותח. שתנין בו חמץ כדאמרינן בפלו עוברין ואינו עשוי לאכול יחד אלא לנטול בו ואינו כלה עד זמן מרובה (שבת יח:), שלשים יום. משמתחילין לדרוש בהלכות הפסח אלה שהרגת פסח עליו (שם). המקדש משש שעות ולמעלה. מתחלת שם דאיסורא דרבנן הוא (לעיל ז:). הפקירו ממנו (שם). עד שיפרט לך הכתוב. שהוא מותר בהנאה, כדרך שפרט לך בנבלה. שאע״פ שלא כתב לך אלא לא תאכל, הוצרך לפרט בה היתר הנאה, הא כל מקום שלא פירט לך בה היתר הנאה הרי נמשמע איסור הנאה מלא תאכל (חולין קיב: וב״ר [ד״ר] קדושין נו: וב״ק מא.). לגר אשר בשעריך. גר תושב שקבל עליו שבע מצות שנצטוו בני נח, ונכילה מותרת לו ואתה מצוה להחיותו דכתיב בגר תושב (ויקרא כה) ומי עמך (ע״ז כ.). ת״ל לגר אשר בשעריך תתננה או מכור. יקלי לגר דלעיל מנין לגר תתננה ואכלה או מכור (שם). ת״ל תתננה ואכלה או מכור לנכרי. והיינו לתרוייהו אנכרי, דלא לדברים ככתבן אתי, דלעובד כוכבים אסור לתתנה. הכי איתני ליה למכתב תתננה ואכלה לגר אשר בשעריך או מכור לנכרי, דלא מלי לאקומי קרייה דתתנה אנכרי (שם). מדכתיב מכירה ונתינה באחמלא, שמע מינה אחד מכירה ואחד נתינה קימי בין גר ובין לעובד כוכבים, דאי בוקא כתיב הוה ליה למכתב הכי תתננה לגר ותמכרנה לעובד כוכבים (חולין קיב:). לגר בנתינה ולנכרי במכירה. אבל נתנם אסור ליתן לו שם מתנה (ע״ז כ.). להקדים נתינה דגר למכירה דנכרי. אם יש גר כשעריך לא תמכרנה לעובד כוכבים (שם).

ר׳ יהודה אומר כותח. נותנין בו פירורי לחם ואסור משום חמץ: **שלשים יום.** דס״ל כב״ש הא אינו נאכל מהר שאין אוכלין אותו אלא מטגילין בו והני שלשים יום משעה שחל עליו חומת ביעור משטולין בהלכות הפסח: **ומותר בהנאתו.** קס״ד אשעה שמותר לאכול קאי: **פשיטא.** דהא אמרת מאכיל ומוכר היינו הנאה: **לא צריכא כו׳.** והאי מותר אלאחר זמן קאי וכגון שחרבו בתור יפה קודם זמנו שבטל טעמו ומרלאיתו: [2]**עבר זמנו אסור בהנאה לשעות דרבנן** ה״ג ולא גרס׳ **פשיטא.** דהא אפי׳ בפסח איצטריך לאשמעי׳ דהא איכא רבי יוסי הגלילי דשרי בהנאה כל שבעה לקמן [כג.]: **לשעות דרבנן.** כלומר האי זמנו זמן אכילתו משמע ואפילו שעה ששת שאין איסורו אלא מדרבנן הוי אסור אף בהנאה: **משש שעות.** על כרחך מתחלת שם משמע דאי לאחר שם דאסור מדאורייתא מאי אתא לאשמעינן פשיטא דאין מקדשין באיסורי הנאה: **מיתי קורדניתא.** קשות הן ואפ״ה אם באו לתשש חמץ כגון שנפלו עליהן מים אסור: **פשיטא.** דהא אמרת אסור בהנאתו: **לא יאכל.** מדקרינא לא יאכל[3] משמע לא יהא בו היתר המביא לידי שום אכילה ופתם הנאות לידי אכילה הם באות שנוקח בדמים דבר מאכל: **עד שיפרוט לך הכתוב כו.** היתר הנאה כדרך שפרט לך בנבלה שלא היה כתוב בה אלא לא תאכלו והוצרך להתירה בהנאה כדכתיב או מכור לנכרי: **לגר בנתינה לנכרי במכירה** לא גרסינן אלא ה״ג **כדרך שפרט לך בנבלה דתניא וכו׳:** ס״ל **לגר בתתננה ואכלה או מכור.** דדוש ליה אגר וכן גבי לנכרי נמי דדוש תתננה ואכלה או מכור לנכרי: **דכריס כספכן.** כך מלותה לא יתננה לנכרי ולא ימכרנה לגר: **או.** לשון חילוק ואי כר׳ מאיר קאמר קרא דתרוייהו לגר ותרוייהו לנכרי לא נכתוב או: **להקדים נתינה דגר למכירה דנכרי.** אם יש גר ליתנה לו נתינתה קודמת למכירתה לנכרי. והאי גר בגר תושב קאמר שקיבל עליו שלא לעבוד עכו״ם ואוכל נבלות: **גר אתה מצווה להחיותו.** דכתיב (ויקרא כה) גר ותושב ואי עמך: **סברא היא.** מסברא אנו יודעין שנתינתה לגר קודמת דחיות הגר מצוה אבל מכירה לנכרי מאי מצוה איכא ואיצטריך קרא לחלק ולאסור ליתן בתתנה לנכרי ולמכור נבלה לגר: **בשלמא.** לר׳ אתהו אלינא דר״מ מאי למילף מדאיצטריך קרא למישרי נבלה הא כל איסורין שבתורה דכתיב בהו לא תאכל כי הכא אי לא הדר פריט בהו היתרא אסורין הן באכילה ובהנאה: **אלא.** לר׳ אתהו אלינא דרבי יהודה מנא ליה דילמא האי פרט דנבלה לאו למשרייה בהנאה אתא דלא אינטריך אלא להחמיר ולומר דלנכרי במכירה ולגר בנתינה דאי לא כתביה הוה אמינא כל הנאות מותרות בה: **נפקא ליה.** לרבי אתהו ואלינא דרבי יהודה מדכתב בטרפה לא תאכלו ומיעט בה לבלב תשליכון אותו

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com